

Notat

Kirkeministeriet

Talepapir til ministerens svar på KIU Alm. del Samrådsspørgsmål A, samrådet den 16. september 2015

Dato: 2. september 2015

Dokument nr. 87695/15

Sagsbehandler
Rasmus Paaske Larsen

I brev af 14. august 2015 har Kirkeudvalget i et kommende samråd ønsket en drøftelse af følgende spørgsmål efter ønske af Christian Langballe:

”Samrådsspørgsmål A

Ministeren bedes redegøre for den generelle rækkevidde af præsters forkyndelsesfrihed, samt for præsters generelle retsstilling i forhold til hvilke objektive regler, der beskytter præsters forkyndelsesfrihed. Herunder bedes ministeren redegøre for sognepræstens reaktionsmuligheder i fald en biskop måtte anfægte og/eller begrænse præsters forkyndelsesfrihed?

Samrådsspørgsmålet har tidligere været stillet, jf. samrådsspørgsmål K (folketingsåret 2014-15, 1. samling)”

Talepapir (det talte ord gælder):

Som det fremgår, så har spørgsmålet tidligere været stillet. Oprindeligt var det meningen, at min forgænger skulle besvare det på et samråd den 27. maj i år, men samrådet faldt bort, da der samme dag blev udskrevet valg til Folketinget.

Jeg erindrer dog fra dengang, at det fremgik af medierne, at samrådsspørgsmålet var affødt af en konkret afgørelse i en personalesag vedrørende en præst.

Jeg vil derfor gerne understrege, at min besvarelse – som det også efterspørges – er generel.

Min besvarelse er altså ikke udtryk for konkret stillingtagen i forhold til en sag vedrørende én præst, men forholder sig til den generelle retstilstand på området.

Som udgangspunkt nyder folkekirkens præster som borgere i dette land samme privilegium som landets øvrige borgere, nemlig frihed til på tryk, i skrift og tale at offentliggøre sine tanker, dog under ansvar for domstolene, jf. grundlovens § 77.

Præsterne kan altså som udgangspunkt frit debattere, skrive læserbreve, kronikker, tweets, blogs, bøger osv., blot de som alle andre husker, at med enhver frihed følger et ansvar for, hvordan denne frihed bruges.

Jeg siger ”som udgangspunkt”, fordi folkekirkens præster i sagens natur ikke må vedkende sig synspunkter, der indebærer en tilsidesættelse af folkekirkens bekendelsesgrundlag, hvilket jeg vender tilbage til lidt senere.

Dernæst vil jeg gerne påpege, at ordet ”forkyndelsesfrihed” ikke findes i den kirkeretlige lovgivning.

Oftest bruges ordet i omtalen af menighedsrådslovens § 37, hvorefter præsten i udøvelsen af sin pastorale forpligtelse – herunder sin forkyndelse, sin sjælesorg og sin undervisning – er uafhængig af menighedsrådet.

Men det er altså ikke det samme som at påstå, at der ikke gælder regler for, hvad en præst kan sige, eller *ikke* kan sige, i embeds medfør, herunder i en prædiken.

For det første er det som sagt klart, at præsten i forkyndelsen skal holde sig inden for folkekirkens bekendelsesgrundlag. Gør præsten ikke det, behandles sagen efter lov om domstolsbehandling af gejstlige læresager.

For det andet gælder tjenestemandslvgivningen, herunder decorum-regelen i tjenestemandslovens § 10, hvorefter en tjenestemand samvittighedsfuldt skal overholde de regler, der gælder for stillingen, og såvel i som uden for tjenesten vise sig værdig til den agtelse og tillid, som stillingen kræver.

For det tredje indeholder Danske Lov fra 1683 en række fortsat gældende regler om præsters pligter i forbindelse med forkyndelsen. Disse regler beskæftiger sig med, hvad præster skal holde sig *til* – og ikke mindst hvad de skal holde sig *fra* – i deres prædikener.

Ordet ”forkyndelsesfrihed” bør således i høj grad ses som en ”forkyndelsesbundethed”.

En præst kan altså ikke ansvarsfrit sige hvad som helst fra f.eks. en prædikestol, for derefter blot at bruge ordet ”forkyndelsesfrihed” som et skjold mod en hvilken som helst reaktion.

I marts i år skrev en kronikforfatter bl.a., at "En prædikestol er ikke en fri talerstol, men et gudstjenestemøbel med den ganske bestemte funktion, at der skal den, der taler, tale som Guds ord."

Folkekirkens præster står under tilsyn af biskoppen, ligesom provsten på biskoppens vegne fører tilsyn med provstiets præster.

Præster kan ikke blive fri for dette tilsyn.

Er præsten uenig i biskoppens ansættelsesretlige afgørelse, kan afgørelsen – i overensstemmelse med almindelige forvaltningsretlige principper – indbringes for Kirkeministeriet, da ministeriet er øverste administrative myndighed i sager om præsters ansættelse.